

Prezenta lucrare conține _____ pagini

Numele:.....

Inițiala prenumelui tatălui:

Prenumele:.....

Școala de proveniență:

Centrul de examen:

Localitatea:

Județul:

Nume și prenume asistent	Semnătura

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ABSOLVENȚII CLASEI A VIII-A

Anul școlar 2025-2026

Disciplina: *Limba și literatura maghiară maternă*

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de două ore.

I. TÉTEL

(60 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Üvegházak régen és ma

A melegház (más néven üvegház vagy növényház) részben idegen klíma alól származó növények termesztésére, részben pedig gyümölcsöknek és virágoknak a rendestől eltérő időben való előállítására szolgáló, nagyrészt üvegből álló épület.

A trópusi növények tartására való melegház téli hőmérséklete 15–20° legyen, növényeinek egy részét még nyáron se vigyük ki a szabadba! Van száraz melegház a trópusi xerofiták (szárazságtűrő, a vízhiányhoz alkalmazkodott növények) számára és nedves melegház a trópusi őserdő növényei számára. De melegházban folyik az a gyakorlati kertészkedés is, amelynek legfontosabb munkája a szaporítás és a hajtás. Az utóbbi célra a növényt előbb hideg helyen tartják, ahol a virágzást megakadályozza az alacsony hőmérséklet, azután a melegház vízmedencéjében előkészített meleg fürdőbe mártják. A meleg fürdőtől beindul a növény nedvkeringése és az új hajtások sarjadása.

Az első üvegházak a császárság idejében keletkeztek Rómában. Seneca írja, hogy a rózsát télen meleg vízzel öntözik abban a reményben, hogy akkor tavasszal szokatlanul korán virágzik. De már a rómaiak sem csak virágot neveltek az üvegházakban, hanem barackot és szőlőt is, sőt Tiberius császár kertjeinek üvegházaiiban uborkát is. A középkorban is használtak üvegházakat. Erre vall, hogy Albertus Magnus (gr. Bollstädt Albert) dominikánus szerzetes Kölnben tél idején oly helyiségben fogadta Vilmos holland királyt 1240-ben, amelyben a növények úgy virítottak, mint nyáron. A király számára ez nagy élmény lehetett, ezért feljegyzéseiben is megörökítette.

Mindezek az üvegházak azonban még nagyon primitívek lehettek, ráadásul a máriaüvegnek nevezett gipszlemezekkel készültek üveg helyett. Az első modern üvegházakat a hollandiai Leidenben építették a 16. században. Ugyanott épült 1599-ben az első üvegház, amelyben külföldi növényeket is termesztettek. Az üvegházépítés a 17. és 18. században élte virágkorát, mert akkoriban valóságos láz fogta el Európát az egzotikus növények iránt, így nemcsak az uralkodók, hanem a divattal haladó főurak és földesurak is egyaránt igyekeztek üvegházaikban minél több idegenföldi növényt összegyűjteni. Ebben a korban épült Magyarországon is a legnagyobb üvegház. Ezt Esterházy Miklós herceg építtette a 18. század első éveiben.

Az üvegházról még ma is sokaknak egy olyan épület jut eszébe, amely rendkívül költséges, sok üveg kell hozzá, és persze egyfajta úri huncutság, hiszen a fóliasátor is tökéletesen helyettesíti azt. Az üvegház viszont jóval tartósabb, ráadásul az üveg kifejezés sok esetben igen csalóka, ugyanis a mai modern, mobil és könnyen összerakható üvegházak „üveglapjai” polikarbonátból készülnek, amelyek UV-védelemmel ellátottak, miközben teljesen áteresztik a fényt. A polikarbonát üvegházakból léteznek kifejezetten nagy méretű, klasszikus, félhenger alakú típusok is. Ezek úgy működnek, mint az ismert fóliasátrak, annyi különbséggel, hogy itt sokkal stabilabb az egész szerkezet. Ezek az üvegházak ellenállnak az időjárásnak. Még a különösen nagy szélfújást és az erős hőterhelést is remekül bírják, ezért stabilitásukban felülmúlják a hagyományos fóliasátrakat. Minden szempontból jobban jár, aki ezeket választja.

(A wikipedia.org és az agroinform.hu bejegyzései alapján)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

A.

1. Sorold fel a szöveg alapján a polikarbonát üvegházak 4 előnyét!

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

4 pont

2. Miért lett népszerű az üvegházépítés a 17. és 18. században? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. Mert az európai lázat a főurak és földesurak az üvegházba zárták.
- b. Mert az uralkodók divatos főurakkal és földesurakkal vették körül magukat.
- c. Mert az uralkodók a divatos főurak és földesurak növényeit gyűjtötték.
- d. Mert a főurak és földesurak is gyűjteni kezdték a divatos egzotikus növényeket.

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

3. Az üvegházak építése drága befektetés. A következő megoldásjavaslatok közül melyik a legkevésbé alkalmas arra, hogy ezt a problémát megoldja? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. Helyettesíteni lehet őket fóliasátorral.
- b. A sok üveg helyett polikarbonát lapokat kell használni.
- c. Olyan üvegházakat kell építeni, amelyek nem állnak ellen az időjárásnak.
- d. Félhenger alakú polikarbonát „üvegházakat” kell építeni.

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

4. Mikor és hol épültek az első üvegházak? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

- a. a 16. században Hollandiában
- b. 1599-ben Leidenben
- c. a 18. század első éveiben Magyarországon
- d. a császárság idején Rómában

A helyes válasz betűjele: _____ **2 pont**

5. Társítsd az alábbi személyeket a velük kapcsolatos kijelentésekkel a szöveg információi alapján! Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat üres rovataiba!

Személyek:

- 1) Seneca
- 2) Tiberius császár
- 3) Albertus Magnus
- 4) gr. Bollstädt Albert
- 5) Vilmos holland király
- 6) Esterházy Miklós herceg

Kijelentések:

- a. Üvegházat építtetett Magyarországon a 18. század első éveiben.
- b. Leírja, mit kell tenni, hogy a rózsa tavasszal korábban virágozzon.
- c. 1240-ben meglátogatta Albertus Magnust Kölnben.
- d. Kertjeinek üvegházaiban uborkát is termesztettek.
- e. Dominikánus szerzetes volt.

A helyes válaszok:

1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	

6 pont

6. Írd a következő kijelentések betűjelét a táblázat megfelelő rovatába!

- a. Az első üvegházak a császárság idejében keletkeztek Athénban.
- b. 1599 előtt nem léteztek olyan üvegházak, amelyekben külföldi növényeket termesztettek.
- c. Már a rómaiak sem csak virágot neveltek az üvegházakban, hanem barackot és szőlőt is.
- d. A bolíviai farmerek föld alatti melegházakban termesztenek maguknak zöldségeket.

1) igaz, a kijelentés szerepel a szövegben	
2) igaz, a kijelentés tartalmára következtetni lehet a szöveg információi alapján	
3) a szöveg információi alapján hamis	
4) erre vonatkozóan a szöveg nem tartalmaz információkat	

4 pont

7. Értelmezd az alábbi szavakat/kifejezéseket a szöveg alapján!

melegház: _____

xerofita: _____

máriaüveg: _____

egzotikus növény: _____

4 pont

8. Szeretnéd, ha lenne üvegházad? Fejtsd ki válaszd 3–4 mondatban a szövegbeli információkat felhasználva!

6 pont

B.

1. Kire/mire utalnak az alábbi mondatokban aláhúzott nyelvi elemek? Írd a helyes válaszok betűjelét a vonalakra!

1) Ugyanott épült 1599-ben az első üvegház, amelyben külföldi növényeket is termesztettek.

- a. Rómában
- b. Kölnben
- c. Leidenben
- d. a 16. században

A helyes válasz betűjele: _____

2) ..., amelyek UV védelemmel ellátottak, miközben teljesen átteresztik a fényt.

- a. a primitív üvegházak
- b. a fóliasátrak
- c. a mai modern, mobil és könnyen összerakható üvegházak
- d. a polikarbonátból készült lapok

A helyes válasz betűjele: _____

3) ..., ezért stabilitásukban felülmúlják a hagyományos fóliasátrakat.

- a. a hagyományos fóliasátrak
- b. a félhenger alakú, nagyméretű üvegház típusok
- c. az egész szerkezet
- d. a különösen nagy szélfújás és az erős hőterhelés

A helyes válasz betűjele: _____

6 pont

2. Az A. mondat a szövegből származik, a B. ennek megváltoztatott szórendű és hangsúlyozású változata.

1) Melyik mondat állítja azt, hogy az egzotikus növények iránti láz ebben az időszakban kifejezetten Európára volt jellemző? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

A. ... akkoriban valóságos láz fogta el Európát az egzotikus növények iránt,...

B. ... akkoriban Európát fogta el valóságos láz az egzotikus növények iránt, ...

A helyes válasz betűjele: _____

2) Melyik mondat állítja azt, hogy a nagyméretű, félhenger alakú üvegházak kizárólag stabilitásukat tekintve előnyösebbek a fóliasátraknál? Írd a vonalra a helyes válasz betűjelét!

A. ... ezért stabilitásukban felülmúlják a hagyományos fóliasátrakat.

B. ... ezért stabilitásukban múlják felül a hagyományos fóliasátrakat.

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

3. Jelöld X-szel a táblázat megfelelő rovatában, hogy IGAZak vagy HAMISak az egyes kijelentések az alábbi mondatra vonatkozóan!

Az üvegházépítés a 17. és 18. században élte virágkorát, mert akkoriban valóságos láz fogta el Európát az egzotikus növények iránt, így nemcsak az uralkodók, hanem a divattal haladó főurak és földesurak is egyaránt igyekeztek üvegházaikban minél több idegenföldi növényt összegyűjteni.

Kijelentés	a. IGAZ	b. HAMIS
1) Az összetett mondat négy tagmondatból áll.		
2) Az első tagmondatnak igei állítmánya van.		
3) Az első és második tagmondat között alárendelő viszony van.		
4) A második tagmondat az első tagmondat okozata.		
5) A következő kifejezés az egyetlen főnévi szerkezet az összetett mondatban: az egzotikus növények iránt.		

5 pont

4. Azonosítsd az alábbi mondatban az igei állítmányhoz kapcsolódó teljes alanyi, tárgyi és határozói kifejezéseket! Írd a helyes válaszok betűjelét a táblázat megfelelő rovatába! Minden rovatba egyetlen betűjel kerül.

Ezt Esterházy Miklós herceg építtette a 18. század első éveiben.

- a. *Ezt*
- b. *Esterházy Miklós*
- c. *Esterházy Miklós herceg*
- d. *a 18. század*
- e. *első éveiben*
- f. *a 18. század első éveiben*

A helyes válaszok betűjelei:

1) a teljes alanyi szerepű kifejezés	
2) a teljes tárgyi szerepű kifejezés	
3) a teljes határozói szerepű kifejezés	

3 pont

5. Az alábbi mondatokban egy-egy birtokos szerkezet jelenik meg, a mondatok alatt pedig lehetséges birtokosok és birtokok (névelő nélkül). Azonosítsd mindkét mondatban a megfelelő szerkezet birtokosát és birtokát! Írd a helyes válasz betűjelét a vonalra!

1) *Az első üvegházak a császárság idejében keletkeztek Rómában.*

- a. birtokos: *első*; birtok: *üvegházak*
- b. birtokos: *császárság*; birtok: *idejében*
- c. birtokos: *idejében*; birtok: *császárság*
- d. birtokos: *császárság idejében*; birtok: *Rómában*

A helyes válasz betűjele: _____

2) *A mai modern, mobil és könnyen összerakható üvegházak „üveglapjai” polikarbonátból készülnek.*

- a. birtokos: *mai modern, mobil és könnyen összerakható*; birtok: *üvegházak*
- b. birtokos: *könnyen*; birtok: *összerakható*
- c. birtokos: *mai modern, mobil és könnyen összerakható üvegházak*; birtok: *üveglapjai*
- d. birtokos: *polikarbonátból*; birtok: *készülnek*

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

6. Az A. mondat a szövegből származik, a B. ugyanannak a mondatnak egy másik igealakot tartalmazó változata. Miben különbözik a két mondat jelentése? Írd a vonalra a helyes válaszok betűjelét!

1)

- A. *[A melegház] növényeinek egy részét még nyáron se vigyük ki a szabadba!*
- B. *[A melegház] növényeinek egy részét még nyáron sem visszük ki a szabadba.*

- a. Abban, hogy az A. mondat figyelmeztetést fogalmaz meg, a B. pedig tényt közöl.
- b. Abban, hogy az A. mondat lehetőséget vet fel, a B. pedig tényt közöl.
- c. Abban, hogy az A. mondat a beszéd pillanatában zajló eseményekre utal, a B. a beszéd pillanata utáni (jövőbeli) eseményekre.
- d. Nincs különbség a jelentésük között.

A helyes válasz betűjele: _____

2)

- A. *Mindezek az üvegházak azonban még nagyon primitívek lehettek.*
- B. *Mindezek az üvegházak azonban még nagyon primitívek voltak.*

- a. Abban, hogy az A. mondat engedélyre utal, a B. pedig kötelezettséget fogalmaz meg.
- b. Abban, hogy az A. mondat feltételezést fogalmaz meg, a B. pedig megállapítást tesz.
- c. Abban, hogy az A. mondat lehetőséget vet fel, a B. pedig javaslatot tesz.
- d. Nincs különbség a jelentésük között.

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

7. Azonosítsd az ok-okozati összefüggést az alábbi mondatokban! Írd az okot és az okozatot a táblázatok megfelelő soraiba!

- 1) *A meleg fürdőtől beindul a növény nedvkeringése és az új hajtások sarjadása.*

Ok	
Okozat	

- 2) *... akkoriban valóságos láz fogta el Európát az egzotikus növények iránt, így nemcsak az uralkodók, hanem a divattal haladó főurak és földesurak is egyaránt igyekeztek üvegházaikban minél több idegenföldi növényt összegyűjteni.*

Ok	
Okozat	

4 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget!

Nagyapám, akitől csak egy dohányzacskó maradt, kertész volt. Legszívesebben úgy kezdtem volna, hogy volt egyszer, hol nem volt egy kristálypalota. Ennek a kristálypalotának üvegből volt a fala meg a sok fedele. [...] A földszintes üvegpalota nem állt magányosan, valami zord hegycsúcson, hanem a többi hasonló üvegház társaságában valahol a város akkori szélén, [...] ahol a temetőalji vásott kölykök laktak. Ezeknek kedvenc szórakozása volt természetesen a kőhajigálás, a parittyázás, úgyhogy az első időkben a folyópart közelében húzódó telkeken naponta csörrent meg itt is, ott is a beszakadó üvegfedél. [...]

Az én hajdanán hegyen nőtt nagyapám kertje a mezőnek arra a felére esett, ahová már a legerősebb parittyák se hordtak, de a parittyá meg a kő különben is a bűnt magát testesítette meg az egész telepen. Itt minden fiúgyermeknek az első vesszővel egyszerre mutatták meg a bűn jelét, melytől óvakodnia kell majd egész életében. [...]

Bizonyára mindig is voltak, akadtak lázadók, akiknek titkolt kincsei közül egy-egy szülői razzia parittyát halászott elő, és ilyenkor a felnőttek gondoskodtak róla, hogy a példás büntetés híre végigborzongjon a bőrünkön. Az én esetemben a csábító Petrán Cepi volt, a temetőaljiak királyának legkisebbik öccse, aki egyszer másodikban, kézimunkaórán megmutatta nekem, hogyan csinálják a parittyát. Úgy emlékszem, ez volt az első, amit láttam. Két hét múlva már nekem is volt [...]

Azon a reggelen csak ketten voltunk otthon nagyapóval. Egyedül üldögéltem a padlásfeljárón, és a felhőtlen kéket bámultam, mikor csodálatos kis csendüléssel megpendült az a feszes magasság, és abban a pillanatban nagytata hatalmasat ordított alattam az üvegházban. A csörömpölést én már nem is hallottam, semmit nem hallottam többé, csak a hadonászó öreget láttam, amint kirohan, körülnéz, megpillant, és fürgén megindul felém, én fel a háztetőre, le a fészter pléhfedelére, ahonnan puhán le lehetett ugrani a gyeptéglákkal fedett trágyadombra. A szívem szabályszerűen a torkomban dobogott, mert hiába volt a lelkiismeretem tiszta, a nadrágzsebemben ott volt a parittyá. Mire leértem, nagyapám ott állt előttem, és mint aki mindent tud, lapáttenyerét parancsolóan nyújtotta felém. Én pedig, végig a szemébe nézve, ahogy az nálunk szokás volt bármely körülményben, előhúztam és odaadtam a kis piros fertelmet. Ekkor a másik tenyeréből megmutatta a kétmagyorónyi kékes kavicsot.

– Nem én voltam – rebegtem, biztos halálra váltan –, az... az égből jött, én láttam, vagyis hallottam... becsületszavamra. – De nagyapám nem bántott, ki tudja mi jutott eszébe, minthogyha első haragja el is párologott volna, félrehajtott fejjel nézegetett [...] Csak gúnyosan, csúfondárosan, keserűen kinevetett, és miután két ujjá közé csippentve újra felmutatta nekem a bűnjeleket, mintegy kifejezvé, hogy ezek összetartozását az általános kertészeti lefegyverzés nevében ezennel egyszer s mindenkorra megszünteti, a parittyát heves mozdulattal bedobta a domb alól szivárgó büzlő sárlébe, ismert, tudta, hogy onnan ki nem venném soha; a kavicsot pedig lassan, fenyegető, emlékezetbe véső lassúsággal eltette a mindig nyakában lógó, fakult bőr dohányzacskóba, és visszagombolkozott.

(Lászlóffy Aladár: Az égből márciusban. Részletek)

Válaszolj a fenti szöveghez kapcsolódó kérdésekre, oldd meg a feladatokat!

1. Hogyan követik egymást az elbeszélő által megélt események/történések? Írd a vonalra a helyes sorrend betűjelét!

- 1) Nagyapa elveszi a fiútól a bűnjelet, a sárlébe dobja, de a kavicsot megtartja magának, beteszi a nyakában lógó kis bőr dohányzacskóba.
- 2) Az elbeszélő is szert tett egy parittyára, amely a zsebében volt akkor is, mikor valaki betörte nagyapa egyik üvegházát
- 3) A kertész nagyapának üvegházai voltak, amelyek közelébe tilos volt a köhögés, parittyázás.
- 4) A fiú tiszta lelkiismerettel átnyújtja a felbőszült nagyapjának a parittyát, a becsületszavát adja, hogy nem ő volt, és vállalja a következményeket.
- 5) Az elbeszélő felidézi gyerekkora emlékeit, a nagyapja alakját és a dohányzacskó történetét.

- a. 5), 3), 2), 4), 1)
- b. 3), 1), 5), 4), 2)
- c. 4), 2), 5), 3), 1)
- d. 2), 1), 4), 3), 5)

A helyes válasz betűjele: _____

4 pont

2. Értelmezd 4–5 mondatban a szöveg alapján a következő részletet!

„Csak gúnyosan, csúfondárosan, keserűen kinevetett, és miután két ujjá közé csippentve újra felmutatta nekem a bűnjelet, mintegy kifejezván, hogy ezek összetartozását az általános kertészeti lefegyverzés nevében ezennel egyszer s mindenkorra megszünteti, a parittyát heves mozdulattal bedobta a domb alól szivárgó bűzlő sárlébe, ismert, tudta, hogy onnan ki nem venném soha; a kavicsot pedig lassan, fenyegető, emlékezetbe véső lassúsággal eltette a mindig nyakában lógó fakult bőr dohányzacskóba, és visszagombolkozott.”

5 pont

3. Mutasd be 5–6 mondatban az elbeszélő és a nagyapja közti viszonyt!

6 pont

4. Írd meg a fenti történetet 10–15 mondatos elbeszélő szövegben a nagyapa nézőpontjából!
Megjegyzés: pontot ér a szöveg információihoz és a kért szövegtípushoz való igazodás, a szöveg nyelvi megformáltsága, a helyesírás.

15 pont

